

Recimo tedaj, da ženske konverzirajo rade. Za konverzacijo je treba snovi, in tudi te se ne manjka besedovalnim ženskam, akoravno niso politikarice in učenjakinje. Ako nekaterim jezičnicam pride ta ali oni predmet na jezik, razmotravajo ga po cele dni, a slednjič se vender ne mogó zediniti, kajti vsaka ima svojo misel, svojo izkušnost, svojo vednost o njem.

Mislil bi človek, da morajo vsled tega množega konverziranja jezičnice tudi napenjati svoje možjane, in prisiljen bi bil tudi trditi, da taka konverzacija bistri njih um. Toda tako ne smemo soditi. Navadno je to njih govorjenje čisto mehanično; njih jezik je le nekak stroj, katerega gonijo pljuča, in ne glava.

Ta ljubezen do premnožega konverziranja ni ravno posebnega posnemanja vredna, ona je celó mnogokrat škodljiva; kajti ženska prerada zanemarja vsled tega mnogokrat čisto koristna opravila. Kolikokrat se ji prismojí mleko pri ognji, kolikokrat ji izkipí juha, kolikokrat se poškoduje kaj nje otrok, med tem ko ona kramoljá s kako svojo prijateljico. To so, se vé, najnavadníša zlá. Zato vzgojiteljice in matere: učite svoje gojenke in hčere pred vsem misliti. Naj premislijo vsako besedo, preden jo izrekó, in karajte, celó kaznujte jih pridno, ako govoré brez premisleka. S tem je treba začeti pač užé zgodaj, kajti kmalu je prepozno.

Ali to se zanemarja prerado pri ženski vzgoji. Mnogi mislijo celó, da je ženskim prirojena jezičnost. Dostikrat sem imel priložnost užé omeniti in tudi dokazati v tem listu, da človeku ni toliko prirojenega, tedaj tudi ženski ni toliko prirojena jezičnost. Zgodovina nam sicer ne pové, katera ženska je bila prva jezičnica. Ali nje jezikovanje je moralo posebno dopadati, ker je postalo s časom čisto moderno mej ženskim spolom. Namestu da se ovira, se le še bolj gojí; in zató so zdanje ženske v jezičnosti še na mnogi viši stopinji, nego so bile one pred sto leti. Tako napreduje vsaka stvár.

(Dalje prihodnjič.)

Kranjsko ljudsko šolstvo.

Kakšno je ljudsko šolstvo na Kranjskem? Ali kaj napredujemo? Ali raste pri nas število za šolo sposobnih in zlasti število otrok, ki hodijo v šolo? Ali imamo vedno več in vedno boljših šol? Taka in enaka vprašanja se sim ter tje slišijo iz ust domoljubnih šolnikov in šolskih prijateljev. Da taki hvalevredni radovednosti vstrežemo, preskrbeli smo si uradne podatke o stanji kranjskega ljudskega šolstva v šolskem letu 1881/82. Radi jih tukaj priobčujemo našim čitateljem, kateri jih bodo z veseljem primerjali s poročilom o stanji šolstva v preteklih desetletjih, kajti tudi Kranjci smo napredovali v tridesetih letih mnogo. Iz l. 1851. n. pr. imamo pred soboj vladne podatke o takratnem šolstvu, in ti se glasé tako-le: Na vsem Kranjskem je bilo takrat samo 105 šol (večinoma enorazrednih), 140 učiteljev in 33 učiteljic (večinoma nun), ter 57.629 za šolo sposobnih in samo 12.296 otrok, ki so v šolo hodili. — L. 1860. se je pa šteló 238 šol, 206 učiteljev (in 52 učiteljic) ter 143 šolskih poslopij. Od 52.554 za šolo godnih je bilo 30.063 otrok, ki so hodili v šolo. Torej velik korak v 9 letih. Manjši je bil napredek v l. 1860. — 1870., kajti v poslednjem letu je bilo 247 šol, 316 učiteljev (menda so tù všteti tudi učitelji na šolah za silo) in 40 učiteljic. Za šolo godnih je bilo 58.426 in 32.016 otrok, ki so hodili v šolo. Káko je pa šolstvo l. 1881/82. v posameznih okrajih in v vkupni deželi bilo, razvidi se iz sledečega pregleda:

Šolski okraj	Število		Število otrok,			
	šol	šolskih razredov	katerim je dolžnost, da v šolo hodijo	kateri hodijo v šolo	ki šolo zanemarjajo	v %
Črnomelj	14	24	3619	2874	146	5
Kamnik	22	29	3385	2967	184	6.2
Kočevje	27	45	6745	5463	384	7
Kranj	27	41	4987	4403	481	10.9
Krško	23	41	6214	3957	1280	32
Litija	17	33	3202	2777	235	8.4
Logatec	19	37	4138	3388	374	11
Mesto Ljubljana	5	31	3153	2584	59	2.6
Okolica Ljubljanska	23	31	5193	4152	460	11
Postojina	35	49	4726	4261	463	10.9
Radovljica	21	27	2846	2660	102	3.8
Rudolfovo	28	38	6263	3990	267	6.7
Vkupno	261	426	54471	43476	4435	12%

Število šol ni prav veliko, število razredov (426) pa kaže, da se je morebiti 80—100 novih razredov otvorilo v dobi novih šolskih postav. Število za šolo godnih otrok je manjše, nego je bilo ono l. 1870., vendar za kacic 6000 večje, nego ono od l. 1869. (48.259). Največje število za šolo godnih otrok se je bilo na Kranjskem ravno l. 1870. izkazalo, l. 1859. pa najmanjše, namreč samo 39.176. — Šolo obiskajočih otrok število se je v dobi novih šolskih postav za dobrih 11.000 povzdignilo. — Napredovalo je torej kranjsko šolstvo; vendar so sosedne dežele v marsikaterem obziru še večji korak storile. Štajerska, zlasti pa Koroška dežela ste nas gotovo prekosile, in Primorska (osobito Goriško) gotovo ni za nami zaostala. Podatkov sicer v tem trenutku nimamo pri rokah, ali vestno opazovanje razvoja šolstva po vseh slovenskih pokrajinah nas javeljno moti. Še čaka torej Kranjcev veliko dela, kajti v teku bodočih 10 letih nam je šolsko obiskovanje zboljšati še za kacic 10.000 otrok, ali baš za 8000. In v 20 letih morajo tudi na Kranjskem vsi za šolo godni otroci tudi v šolo hoditi — vsaj na papirji, kajti dejansko se bode to morebiti še le čez 30 let izpeljati dalo.